

AMKE
lausuntonostoja
8.11.2024

HE 161/2024 vp
Eduskunnan sivistysvaliokunta

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

- Valmisteilla oleva uudistus tulee toteuttaa siten, että saavutetaan ammatillisen koulutuksen toiminnallinen vakaus useamman hallituskauden ajaksi. Samalla tulee turvata riittävä ja ennakoitava rahoitus laadukkaan ammatillisen koulutuksen varmistamiseksi.
- Ammatillisen koulutuksen uudistuksen tulee tukea koko koulutuksen järjestäjäkentän mahdollisuutta olla mukana toteuttamassa työvoimapalveluihin liittyviä osaamis- ja koulutuspalveluita.
- Lainsäädäntöuudistukseen muutokset eivät saa vaikuttaa sellaisten koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiä kohtuuttomasti heikentävästi, joiden toiminta nykytilanteessa on tuloksellista (tutkinnot) ja vaikuttaa (työllistyminen ja jatko-opinnot) sekä taloudellisesti kestävällä pohjalla.

Toiminnanohjauskokeilu 1/3

- Toiminnanohjauksen kokeilu on järjestämislupien vapauttamisen sekä koulutuksen järjestäjien ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisen vuoropuhelun lisäämisen näkökulmista kannatettava. Tärkeää on seurata kokeilun vaikuttavuutta koko kokeilun ajan.
- Kokeilussa todennetusti koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta parantavat menettelyt tulee valtavirtaistaa koko järjestäjäkenttään jo ennen kokeilun päättymistä.
- Laajempi arviointi toteutetaan neljän vuoden jälkeen (strategiakausi). Tämän jälkeen tulisi päättää vakinaistetaanko toiminta tai osa toiminnasta koskemaan kaikkia koulutuksen järjestäjiä, keskeytetäänkö kokeilu vai jatketaanko sitä.

Toiminnanohjauskokeilu 2/3

- Läpinäkyvyyden lisäämiseksi olisi tärkeää vielä kirkastaa kokeilun tavoitetta sekä sitä, miltä haluttaisiin ammatillisen koulutuksen näyttävän vuonna 2033.
- Kokeiluun valittavat järjestäjien tulee edustavat kattavasti erityyppisiä koulutuksen järjestäjiä.
- On tärkeää että Karvi riippumattomana toimijana pisteyttää kokeiluun hakijat hakukriteereiden mukaisesti ja tekee arviointia kokeilusta
- Kokeiluun kuulumattomien koulutuksen järjestäjien toiminnan kehittämistä tulee tukea aktiivisesti.
- Kokeiluun kuulumattomien koulutuksen järjestäjien järjestämislupahakemukset tulee käsitellä kohtuullisessa ajassa.

Toiminnanohjauskokeilu 3/3

- On tärkeää, että englanninkielisessä koulutuksessa varmistetaan opiskelijalle myös riittävät suomen tai ruotsin kielen valmiudet.
- Harkinnanvaraista rahoitusta tulee myöntää toiminnanohjauskokeilussa oleville koulutuksen järjestäjille huolehtien siitä, että ei heikennetä samanaikaisesti merkittävästi kokeiluun kuulumattomien toimintaedellytyksiä.

Rahoitusuudistus 1/2

- AMKE kannattaa rahoitusuudistuksen tavoitetta tehostaa koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.
- Kannatettavaa on, että rahoitus myönnettäisiin jatkossa laskennallisena perusrahoituksena sekä harkinnanvaraisena rahoituksena.
- AMKE pitää ongelmallisena, että opiskelijavuosien enimmäismäärä määriteltäisiin seuraavaksi neljäksi vuodeksi. Mikäli koulutuksen järjestäjän toiminnassa tai toimintaympäristössä tapahtuu merkittäviä muutoksia, tulee opiskelijavuosien enimmäismäärää voida muuttaa tilanteeseen nopeasti reagoiden.

Rahoitusuudistus 2/2

- AMKE kannattaa lähtötasokertoimen käyttöönottoa.
- AMKE kannattaa rahoituksen tasausjärjestelmän käyttöönottoa kolmena ensimmäisenä vuotena.
- AMKE pitää tärkeänä, että ammatti- ja erikoisammattitutkinnot pidetään myös tulevaisuudessa valtionosuusrahoituksen piirissä, eikä niistä tehdä markkinaehtoisesti tarjottavia. Näin varmistetaan yhteiskunnan intressi näiden tutkintojen kehittämiseen sekä yksilöiden mahdollisuus ammatilliseen jatkuvaan oppimiseen taloudellisesta asemasta riippumatta.

Oppimisen tuki 1/2

- AMKE pitää oppimisen tuen uudistamista erittäin tärkeänä, koska sekä nuorten, että aikuisten oppimisen tuen tarpeet ovat moninaistuneet ja lisääntyneet merkittävästi viime vuosina.
- On tärkeää hyödyntää OPVA-opinnoista saatuja malleja ja oppeja oppimisen tuen uudistuksessa.
- Kannatamme, että opiskelijalle annettava oppimisen tuki ja erityinen tuki kohdentuvat tukeen, jota hän tarvitsee tutkinnon tai tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.
- Ehdotamme harkittavaksi, että tukiopetusta voisi olla myös opettajan konsultaatioon perustuva tukea ja ohjausta, jota voisi antaa myös muu opetus- ja ohjaushenkilöstö, esimerkiksi oppimisvalmentajat.

Oppimisen tuki 2/2

- On hyvä, että erityisessä tuessa erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta voisi antaa muu opetus- ja ohjaushenkilöstö.
- Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite yhtenäisestä oppimisen tuen ketjusta ei toteudu uudistuksessa perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen välillä.

Muut huomiota

- Muu kuin tutkinnon perusteisiin pohjautuva ammatillinen koulutus poistettaisiin laista ja rahoitusjärjestelmästä kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen. Jos muu ammatillinen koulutus on sellaista, että se kohdistuu osaamiseen, johon tutkintojärjestelmässä ei ole tutkintoa tai tutkinnon osia, mutta sillä on selkeää kysyntää työelämässä, tulee tähän osaamiseen laatia tutkinnon perusteet tai tutkinnon osia sopivaan olemassa olevaan tutkintoon.
- Työelämätoimikunta koskevat ehdotukset päätettiin poistaa hallituksen esityksestä ja jatkovalmistella omana erillisenä kokonaisuutenaan. AMKE kannattaa tätä esitystä.
- Tilauskoulutusta koskevat ehdotukset päätettiin poistaa hallituksen esityksestä ja jatkovalmistella omana erillisenä kokonaisuutenaan. AMKE kannattaa tätä esitystä.